

Türk Kütüphaneciliğinin Ulu Çınarı: Prof. Dr. Osman Ersoy

Erol Yılmaz*

Türk Kütüphaneciliğinin ilk profesörü unvanına sahip Prof. Dr. Osman ERSOY Hocamız, kısa bir süre önce bizi büyük bir üzüntüye boğarak aramızdan ayrıldı.

Hayattayken de değeri bilinse ve meslek ve bilim alanımızda her zaman eşsiz bir yere konumlandırılmış olsa da, zaman geçtikçe nasıl yeri doldurulamaz bir “Hoca”, bir “aydın”, bir “bilim insanı”, bir “demokrat” ve bir “özel şahsiyet” olduğunu daha iyi anlayacağımız Prof. Dr. Osman ERSOY’dan ders alma şerefine ve mutluluğuna ne yazık ki eremedim. Çok istememe rağmen, mesleğimizin akademik yapısı içerisinde yer alamadığım için de, Osman Hocam ile akademik ortamlarda daha yoğun bir arada olma şansını da yakalayamadım. İletişimimiz, aşağıda aktarmaya çalışacağım birkaç özel an dışında, hep kısa konuşmalar ve selamlaşmalarla sınırlı kaldı.

Kendisiyle birebir ilk temasım 16 yıl önce olmuştu.

Dün yaşanmışçasına, birlikte olduğumuz anlar kare kare gözlerimin önünde.

Lisans öğrenimimin 4. senesindeydim ve kısa bir süre sonra kütüphaneci unvanını alarak, çok sevdiğim mesleğimi icra etmeye başlayacaktım.

Birinci sınıfın ilk günlerinden başlayarak, başta Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni/ Türk Kütüphaneciliği olmak üzere, meslek literatürünü incelemeye, okumaya ve dönem ödevlerim kapsamında kullanmaya başlamıştım. Üstelik bunları sadece Türk Kütüphaneciler Derneği’nin o mütevazı mekanında okumakla kalmayıp, param oldukça satın alarak evimde küçük çapta bir Kütüphanecilik koleksiyonu oluşturmaya çalışıyordum.

Okuduğum kitapların ve makalelerin yazarları arasında, kendi çalışmalarını dışında, farklı yazıların içerisinde çalışmalarına atıf yapılan kişilerden biri olarak Prof. Dr. Osman ERSOY imzasının dikkatimi çekmesi gecikmemişti.

Zaman içerisinde yazılarının yanı sıra başka bir yönüyle dikkatimi çekmişti Değerli Hocam. O, meslek büyüklerimin arasında “hocaların hocası” olarak anılıyordu. Rahle-i tedrisinden geçen öğrencileri dahi hoca olmuş, ardından onların öğrencileri de hoca olmuşlardı. Kimler yoktu ki, camiamızda hoca bildiklerimizden, onun öğrencisi olmamış olsun. Söylendiğine göre, Değerli Hocamız Prof. Dr. Berin Yurdadoğ dışında büyük hocalarımızın tamamı Ulu Çınar’dan ders almıştı.

* Dr., TBMM Kütüphane-Dokümantasyon Müdürlüğü. E-Posta: erol.yilmaz@tbmm.gov.tr

Böyle bir şahsiyetle mutlaka tanışmalıydım. Bunun için adeta fırsat kolluyordum. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde değil de Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde okuduğum için ders vs. bağlamında iletişim kurmam da sözkonusu değildi.

Yukarıda ifade ettiğim gibi, maddi imkanlarım elverdiğince meslek yayınlardan birer ikişer ediniyordum. Aldığım kitaplardan birisi de, Dr. Osman ER-SOY imzalı, "**Kütüphaneciliğimizin Sorunları**" isimli kitaptı ve bunun imzalanması benim için Hocamla tanışma yolunda bulunmaz bir fırsattı. Önümdeki tek "engel", -tabi bunun engel olmadığını onu tanıdıkça çok iyi anladım- Hocam o zaman da profesördü ve ben açıkçası bir profesörün bunu nasıl karşılayacağı konusunda hiçbir fikre sahip değildim. Ama elimdeki tek fırsat buydu ve bunu değerlendirmekte de, nasıl karşılanırsam karşılanayım, kararlıyım.

Biraz çekinerek de olsa, odasının kapısını da bu kararlılıkla vurdum. Kapıyı açtığımda derhal ayağa kalkarak, son derece güleryüzlü bir şekilde ve tarifsiz bir nezaketle beni içeriye buyur ettiğini dün gibi hatırlıyorum.

Büyük bir heyecanla ve bir çırpıda muradımı aktardığımda, onun da bundan mutlu olduğunu gözlerindeki ışıktan anlamak hiç de zor değildi.

"*Memnuniyetle olur tabi, ama önce bir otur bakalım, ben de seni tanımak isterim*" dediğinde, içim içime sığmıyordu. Yaklaşık yarım saat benimle sohbet etme ve mesleki konularda görüşlerini paylaşma lütfunda bulundu. Ayrılmadan önce de, son derece mütevazı bir şekilde aşağıdaki tarifsiz kıymetteki ifadeleri yazarak kitabını imzaladı:

"Erol Bey,

1965'ten bu yana sorunlarımız çok değişti. Umarım bunların birçoğunu çözümlemek size ve sizin kuşaktan olanlara nasip olur.

Sevgilerimle, 4 Nisan 1992"

İkinci olarak, çok sayıda meslektaşın arasında olmakla birlikte yine özel bir iletişim sözkonusu olmuştu aramızda.

Yılımı hatırlayamıyorum. Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi toplantı salonunda Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi'nin Genel Kurulu için toplanılmıştı.

Sürekli katılanların kolayca bileceği gibi, toplantının başlaması için gerekli katılımcı sayısına ancak ulaşan bir meslektaş grubuyla Genel Kurul başlamış ve listelere yazılacak yedek üye bulamayacak bir grupla devam etmişti.

En nihayet dilek ve temennilere sıra geldiğinde, çeşitli konuların yanı sıra, o gün olduğu gibi genel kurullara bile katılımı isteksiz ve gayretsiz davranıldığından söz edilmiş ve çeşitli mazeretler havada uçmuştu. Oysa birileri pekala gelebilmişti. Yani çeşitli mazeretlere sığınmadan, bu kadar uzun aralıklarla yapılan bir mesleki etkinliğe daha yoğun bir katılım gerçekleşmeliydi.

Bu duygu ve düşüncelerle söz alarak, mazeretlere sığınmanın anlamsızlığından kısaca söz ettikten sonra, biraz da heyecanlı ve vurgulu bir şekilde, *“hemen her mesleki etkinlikte olduğu gibi, bugün de en ön sırada gördüğümüz mesleğimizin Ulu Çınarı Osman Ersoy Hocamız bu toplantılara katıldığı sürece, hiçbirimizin katılmama konusunda mazereti olamaz”* dediğimde, sağ tarafından arkasına dönerek, sözlerim bitene kadar sevgi dolu bakışlarla ve dikkatle dinlediğini unutmam mümkün değil.

Üçüncü olarak da, yine birebir yaşanmış bir hatıramı aktarmak istiyorum.

Bilenler bilir, Milli Kütüphane'nin fuayesine girince ana salonun girişi değil, küçük salonun (Yunus Emre Salonu) girişi karşılar konukları. Salon kapısının iki yanında dörder beşer kişinin oturabileceği oturaklar yer alır.

İçeride biraz sonra, konusunun ne olduğunu bugün hatırlayamadığım, bir mesleki toplantı başlayacaktır. Ben, biraz da erken geldiğim düşüncesiyle, ağır adımlarla fuayeye girdiğimde salon kapısının yanında Osman Hocamın yalnız başına oturduğunu görmüş ve hayretler içerisinde kalmıştım. Ulu Çınar yine hazır ve nazırdı, mesleğinin emrinde bir nefer edasıyla.

Derhal yanına giderek, kısaca kendimi hatırlattım ve hoş sohbetinden istifade edebilmek için fitili ateşlemekte gecikmedim. Yine o tarifsiz gülyüzü, nezaketi ve mütevazılığıyla adeta bir profesör arkadaşıyla sohbet ediyormuşçasına deneyimlerini aktardı yorulmadan, sıkılmadan dakikalarca.

Sohbeti gerçekten çok hoş ve değerliydi. Ancak, konuşmanın bir yerinde, üzgün bir yüz ifadesi ve kırgın bir ses tonuyla söylediği, *“Erol Bey, aslında ben mesleki toplantıların hepsine katılmak istiyorum ama bazılarında haberim olmuyor”* şeklindeki sözler, üstü örtük bir sitemden başka bir şey değildi.

Hemen o gün, TKD Genel Merkez Yönetim Kurulu'nda görev alan bazı meslektaşlarıma, hatta başka meslektaşlarıma da, “ne yapıp etmeli ve Osman Hocamız gibi meslek büyüklerimizi -hiçbirisine gelemeseler bile- etkinliklerden haberdar etmeliyiz” diyerek Hocamızın bu sözlerini aktardım.

Son olarak, Hocamın, beni çok etkileyen ve değil aydın sınıfında yer alanlar, kendisini Türk milletinin bir ferdi olarak gören herkesin amansız bir dikkat göstermek zorunda olduğu Türkçe konusundaki hassasiyetini ortaya koyan sözlerini de aktarmadan edemeyeceğim.

Yine bir toplantı öncesi kısa bir sohbet şansı yakalamış ve bu vesileyle toplantıyla ilgili olarak hazırlamış olduğum metni göstererek değerlendirmesini rica etmiştim. Yazı hakkındaki çok değerli görüşlerinin dışında, işaret ettiği bir konu beni daha fazla etkilemiş ve kendisine hayranlığım bir kat daha artmıştı.

“Kim yaptırıyor bunları, nasıl yaptırıyorlar bilmiyorum ama, bildiğim o ki, alfabemizdeki güzelim ‘ç’ harfi gibi, ‘ğ’ harfi gibi bizim harflerimiz resmen yok sayılıyor. Artık maddeler halinde bir şeyler yazılırken bu harfleri göremez olduk. Oysa, bunların her biri son derece değerli ve bizler dikkat etmezsek, yarın dilimizi topyekün olarak kaybedebiliriz” şeklindeki sözleriyle, kelimenin tam anlamıyla bir aydın ve bir vatansever olarak serzeniş ve uyarıda bulunmuştu.

Evet, ne yazık ki, Hocamız bizi boynu bükük bırakarak aramızdan ayrıldı. Cenaze töreninde kelimenin tam anlamıyla her kesimden herkesi bir araya getirerek, bağlayıcı, birleştirici, uzlaştırıcı ve bir kelimeyle demokrat kimliğine uygun son bir ders vermeyi de ihmal etmeyerek.

Geçenlerde bir gazetede okumuştum. 10 Kasım törenlerinde devlet erkanından bir kişi Atatürk ile ilgili olarak, “büyük insanların yası tutulmaz, onların ancak düşünceleri yaşatılırsa gereği yapılmış olur” mealinde bir şeyler söylemişti. Çok doğru bir tespitti.

Söz konusu olan Osman Hocamız olduğunda, biz öğrencilerine düşen ise, arkasından ahlak vahlar arasında ağlayıp sızlamak değil, bize her vesileyle öğrettiği ilke ve düşüncelerine sadık birer takipçi olmak, en azından olmaya çalışmaktır.

Demokratlık gibi...

Meslek ahlâkına bağlılık gibi...

Sevgi ile yaklaşmak gibi...

Yılmamak gibi...

Yorulmamak gibi...

Çok çalışmak gibi...

Saygıdeğer Hocam,

Öğrettiklerinizle mesleğimi icra etmeye ilk günden bu yana gayret ettim, bundan sonra da etmeye devam edeceğim. Bu konuda yorulmak bir yana, kendimi sürekli bileyerek, siz Türk Kütüphaneciliğinin Ulu Çınarına layık bir meslek elemanı olmak için var gücümle çalışacağım. Söz veriyor, hatıranız önünde saygıyla eğiliyorum.